

Pavel HOLUB, *Tolerovaní před tolerancí, netolerovaní po toleranci? Nekatolíci v Humpolci ve druhé polovině 18. století*, České Budějovice 2007 (bakalářská práce Historického ústavu Filozofická fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 97 s.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Výzkumy „tajného“ nekatolictví se v české historiografii uplynulých let staly doménou především dvou autorů, Evy Melmukové a Zdeňka R. Nešpora, jež jim věnovali celkem tři monografie, několik edic a sborníků. Melmuková a Nešpor, kteří se sami značně rozcházejí v pohledu na některé otázky, zejména kontinuitu předbělohorského a tolerančního evangelictví, se přitom soustředí především na problematiku tolerančního patentu, okolnosti jeho zveřejnění a tolerančních přihlášek či na témata související s (lidovou i intelektuální) zbožností 17. a 18. století. Kromě uvedených autorů mohou čtenáře inspirovat především výzkumy slovenské historičky Evy Kowalské. Zejména oba čeští autoři ale ve svých pracích pomíjejí problematiku sociálního kontextu „tajného“ nekatolictví v tolerančním období, tedy otázku, nakolik „tajná“ nekatolická víra v konkrétním místě ovlivňovala rozmanité a spletité vztahy mezi lidmi.

Právě problematice víry v sociálním kontextu jednoho českého města se ve své bakalářské práci věnoval Pavel Holub. Původní záměr zamýšlené bakalářské práce byl mnohem širší a zahrnoval výzkum majetkových, příbuzenských, mocenských a dalších vztahů v Humpolci ve druhé polovině 18. století. Šíře předpokládaného výzkumu a také pramenné základny nakonec autora přiměla tento záměr zúžit a zaměřit se na otázku, jakým způsobem konfesijní příslušnost ovlivňovala majetkové vztahy mezi humpoleckými měšťany a dalšími obyvateli města. V tomto smyslu bakalářská práce představuje první krok ve výzkumu „tajného“ a tolerovaného nekatolictví v Humpolci.

V úvodu své bakalářské práce se Pavel Holub v nezbytné stručnosti věnoval zhodnocení literatury, dostupných pramenů a vývoji města v oblasti světské a církevní správy. Zběžný přehled opatření raně moderního státu uplatňovaných vůči nekatolíkům mu vytvořil kontext pro zhodnocení vývoje konfesijních poměrů v Humpolci v předtolerančním období, na který navázal výkladem o zveřejnění tolerančního patentu a vývojem náboženských poměrů do vytvoření sboru v Humpolci a příchodu prvního pastora Samuela Ruttkaye v první polovině osmdesátých let 18. století. Vlastní jádro práce pak představuje detailní analýza majetkových poměrů a vztahů humpoleckých nekatolíků. Pavel Holub se přitom nejprve musel vypořádat s absencí tolerančních přihlášek se jmény humpoleckých nekatolíků a jejich skladbu tak musel

(re-)konstruovat z jiných pramenů. Právě nelehký výzkum humpoleckých pozemkových a jiných knih městské a církevní správy mu umožnil rozplést mnohdy velmi komplikované rodinné a příbuzenské poměry, se kterými si dosavadní regionální literatura nevěděla rady. Velmi hutný text představující jednotlivé humpolecké nekatolické rodiny pak představuje zajímavou analýzu jejich majetkových poměrů a dokazuje, že „tajní“ nekatolíci netvořili v majetkových vztazích ani v sídelní topografii města nijak uzavřenou skupinu.

Z textu je dobře patrná silná stránka Holubovy bakalářské práce, kterou je jeho schopnost samostatné práce s historickými prameny, u studenta v bakalářském studiu mimořádná. Heuristickou fází jeho práce je nutné ocenit už proto, že využil prameny z celkem osmi archivních fondů pěti archivů a v naprosté většině pracoval s nevydanými prameny jazykově německými či latinskými. Naopak zjevnou slabinou Holubova textu je jeho jazyk. Bakalářská práce se nečte lehce, autor mnohdy s českým jazykem zápasí, velmi četné jsou stylistické či jazykové chyby. Nedobrá jazyková úroveň práce nejde přitom na vrub autorovy lajdáckosti, ale je projevem jeho potíží s verbálním vyjadřováním.

I přes zmíněné jazykové prohřešky i nedostatky v citacích představuje bakalářská práce Pavla Holuba pozoruhodný analytický pokus o pohled do života nekatolíků v Humpolci ve druhé polovině 18. století. Z tohoto důvodu práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji již jako **velmi dobrou**.

PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.

Jindřichův Hradec, 23. května 2007